

De Minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
en de Minister van Natuur en Stikstof
De heer P. Adema en mevrouw Ch. van der Wal
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

No.: 20387974

Onderwerp: Wnb-vergunning garnalenvisserij gevolgen; dringende oproep saneringsregeling garnalenvissers

Uw schrijven: -

Urk, 6 juni 2023

Geachte heer Adema en geachte mevrouw Van der Wal,

In deze brief wil de Nederlandse Vissersbond uw aandacht vragen voor de problematiek rondom stikstof waar de garnalenvisserij momenteel mee te maken heeft. Het zal u bekend zijn dat wij als belangenorganisatie voor de Nederlandse beroepsvisserij en penvoerder namens alle individuele garnalenvissers een nieuwe vergunning op basis van de Wet natuurbescherming voor de garnalenvisserij hebben aangevraagd.

Zoals u weet dienen de garnalenvissers, ten behoeve van deze vergunningaanvraag, te voldoen aan de zogeheten 'stikstoftoets' en moeten zij aan kunnen tonen dat de stikstofuitstoot van hun vissersvaartuigen individueel op afgerond 0,00 mol/ha/jaar uitkomt. Er wordt momenteel vanuit zowel de sector als uw ministerie hard gewerkt om de benodigde stikstofberekeningen af te ronden, waarbij de individuele garnalenvissers lastige keuzes moeten maken, onder andere ten aanzien van het wel of niet investeren in een SCR-katalysator dan wel een nieuwe motor, inclusief SCR-katalysator, waarmee zij de stikstofuitstoot van hun vissersvaartuigen drastisch kunnen verlagen. Daarnaast moet er een keuze gemaakt worden voor een van de verschillende individuele stikstofberekeningen.

Deze keuzes gaan gepaard met vele zorgen welke leven bij garnalenvissers, omdat op voorhand niet duidelijk is wat de (mogelijke) effecten van deze keuzes zullen zijn voor hun toekomst. Daarnaast is er sprake van diverse externe factoren, waar de garnalenvisser zelf geen invloed op heeft, welke bijdragen aan het gevoel van grote onzekerheid over de toekomst. Een steeds groter wordende groep garnalenvissers vraagt zich af of zij überhaupt de komende jaren nog kunnen blijven vissen en overwegen te stoppen met de beroepsmatige visserij. Als sector willen wij uw aandacht vragen voor de zorgen die er heersen en vragen wij u, daar waar mogelijk, passende actie te ondernemen om onze garnalenvissers (deels) te ontzorgen, wat zorgt voor een solide toekomstperspectief.

Zorgen rondom stikstofberekeningen

Binnen de sector heerst veel onzekerheid over de individuele stikstofberekeningen, welke per vissersvaartuig zijn gemaakt. Enerzijds zijn er zorgen over de beschikbare ruimte die overblijft, wanneer voldaan moet worden aan de stikstofeisen. Uit de stikstofberekeningen die nu voorliggen, blijkt dat een groot deel van de garnalenvloot een substantieel deel van de beschikbare ruimte en (vis)tijd op zee zal verliezen om binnen de beschikbare stikstofruimte te blijven. Zelfs in geval een

investering wordt gedaan in stikstof reducerende maatregelen, als een SCR-katalysator, blijkt dat diverse locaties nauwelijks bevisbaar zullen zijn, daar deze zeer dichtbij stikstofgevoelige natuurwaarden liggen zoals diverse duingebieden op de Waddeneilanden en langs de kust van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland.

Anderzijds zijn er zorgen over de (juridische) houdbaarheid van de voorliggende stikstofberekeningen. Momenteel worden de reguliere, betonde vaarwegen niet meegenomen in de stikstoftoets, gelet op het feit dat zowel de sector als uw ministerie de mening zijn toegedaan dat de activiteiten op deze vaarwegen onder het 'reguliere vaarverkeer' op zee vallen. Echter, bij een eventuele juridische procedure betreffende de beoogde Wnb-vergunning, kan deze redenatie worden herzien door de rechter. Er bestaat dan ook een reële kans dat ook de reguliere, betonde vaarwegen alsnog onderdeel zullen moeten worden in de stikstofberekeningen. De sector heeft op voorhand stikstofberekeningen gemaakt waarbij rekening gehouden wordt met voorgenoemd scenario en daaruit blijkt dat in dit scenario, er in alle Natura2000-gebieden grote problemen zullen ontstaan, doordat de ruimte en (vis)tijd die in dat geval nog resteren om binnen de stikstofruimte te blijven slechts zeer beperkt zal zijn, te beperkt voor de garnalenvloot om nog rendabel te kunnen blijven vissen.

Zorgen om uitbreiding (deels) gesloten gebieden

Vele garnalenvissers maken zich grote zorgen over de vraag of er überhaupt nog wel toekomstperspectief is voor hen. Het eerder dit jaar door de Europese Commissie aangekondigde pakket maatregelen ter verduurzaming van de visserij- en aquacultuursectoren, waarbij gesproken wordt over een verbod op bodem beroerende visserijen en aanvullende gesloten gebieden die niet meer bevisbaar zullen zijn, baren de garnalenvissers grote zorgen. Als deze plannen doorgevoerd worden, blijft er dan nog voldoende ruimte op zee over om rendabel te kunnen blijven vissen?

Ondanks dat Nederland zich, samen met diverse andere EU-lidstaten, heeft uitgesproken tegen een algeheel verbod op bodem beroerende visserijen, en deze plannen daarmee nog ter discussie liggen, maken vissers zich – terecht – ernstige zorgen over hun toekomst.

Meer concreet zijn de voorliggende plannen voor natuurcompensatie in relatie tot de aanleg van de Tweede Maasvlakte. Als gevolg van een juridische procedure dient de Staat alsnog deze natuurcompensatie te regelen, waarbij beoogd wordt een aantal deelgebieden in het Natura2000-gebied de Voordelta permanent te sluiten voor de visserij. Tot nu toe hadden garnalenvissers, op basis van een schriftelijke toestemming, gedurende bepaalde perioden in het jaar, toegang tot deze deelgebieden. Echter, met de voorliggende plannen voor natuurcompensatie zal de garnalensector (wederom) visgebieden moeten inleveren.

Het areaal aan gesloten gebieden voor de garnalenvisserij is de afgelopen jaren gestaag gegroeid, mede als gevolg van afspraken binnen onder andere het VIBEG-akkoord en het VisWad-convenant, maar ook door de aanleg van windparken op zee, waarbij eveneens de discussie wordt gevoerd over natuurcompensatie. Al deze ontwikkelingen zorgen voor een steeds kleiner wordend areaal aan visgebieden voor onze garnalenvissers, wat weer bijdraagt aan de zorgen welke garnalenvissers hebben over hun toekomst.

Zorgen rondom stikstof reducerende maatregelen

Zoals u weet, wordt er subsidie beschikbaar gesteld voor garnalenvissers om de aanschaf en installatie van een SCR-katalysator deels te kunnen financieren. Deze subsidieregeling wordt uitgevoerd vanuit de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), waarbij garnalenvissers tot 50% van de subsidiabele kosten, met een maximum subsidiebedrag van € 51.000,00, vergoed kunnen krijgen vanuit de regeling 'Installaties voor lagere stikstofuitstoot garnalenvissers'.

Genoemde subsidieregeling is sinds 16 januari 2023 opengesteld voor het indienen van subsidieaanvragen en het merendeel van de garnalenvissers heeft de afgelopen maanden de subsidie aangevraagd, dan wel is momenteel bezig met het voorbereiden van een subsidieaanvraag in het kader van deze regeling. Echter, er heersen problemen rondom de benodigde voorfinanciering van deze investeringen, bij een grote groep garnalenvissers.

Eenzijds is er sprake van een financieringsprobleem. Verschillende garnalenvissers ondervinden moeilijkheden om de benodigde financiering met eigen middelen rond te krijgen en zijn (mede) afhankelijk van een geldlening bij een bank. Ten behoeve van de subsidieaanvraag dient een garnalenvisser aan te kunnen tonen dat hij aanspraak kan maken op voldoende financiële middelen om de investering te kunnen (voor)financieren. Daar er momenteel geen zekerheid is dat de aangevraagde, meerjarige Wnb-vergunning (tijdig) zal worden afgegeven, zijn banken minder bereidwillig om de gevraagde leningen te verstrekken. Er is volgens hen geen zekerheid of hun klanten voldoende mogelijkheden zullen hebben om het te lenen geldbedrag ook terug te kunnen betalen. In de gevallen dat er een overeenkomst voor een geldlening wordt opgesteld, wordt vaak een extra clausule opgenomen dat de lening wordt verstrekt mits de aangevraagde subsidie wordt toegekend. Vissers zijn op dat moment afhankelijk van de besluitvorming van RVO, die maximaal 13 weken in beslag neemt na aanvraag, voordat zij daadwerkelijk kunnen starten met de investering.

Anderzijds spelen problemen met levering en installatie van de genoemde SCR-katalysatoren een rol. Vanuit de verschillende scheepswerven hebben wij reeds medio 2022 te horen gekregen dat de levering en installatie van de katalysatoren veel tijd in beslag zal nemen. Dat is ook de reden geweest dat de sector verzocht heeft om een gedoogperiode van 2 jaar. Deze periode van 2 jaar is gebaseerd op de tijd die de verschillende leveranciers benodigd zijn voor de aanschaf én installatie van de katalysatoren, dan wel nieuwe, schonere motoren incl. katalysatoren.

Tevens is er een categorie garnalenvissers welke de beoogde investeringen financieel zelfstandig kan dragen, maar door de hiervoor genoemde onzekerheden met betrekking tot de stikstofberekeningen en de dreiging van aanvullend gesloten gebieden, niet direct over zal gaan op het realiseren van stikstof reducerende maatregelen. Zij geven aan dat het risico om de investeringen niet terug te kunnen verdienen op dit moment (veel) te hoog is, gelet op alle onzekerheden waar zij mee te maken hebben.

Tot slot is er een categorie garnalenvissers die gelet op alle onzekerheden serieus nadenkt om te willen stoppen met de garnalenvisserij. Zij onderzoeken de mogelijkheden om hun vissersvaartuig, incl. alle toebehoren zoals vergunningen en dergelijke, te kunnen verkopen. Echter, door de genoemde onzekerheden, is er binnen de markt nagenoeg geen animo voor de koop van een vissersvaartuig. Voor deze groep zou een warme sanering uitkomst kunnen bieden. **Dan rest er als oplossing alléén nog een woest aantrekkelijke, warme saneringsregeling en het betreurt ons ten zeerste dat we hier als sector zelf om moeten vragen.**

Oproep vanuit de garnalensector

Namens onze garnalenvissers vraagt de Nederlandse Vissersbond nogmaals uw aandacht voor de hiervoor beschreven problematiek en verzoeken wij u om met de sectorvertegenwoordigers om tafel te gaan, om mogelijke oplossingen te bespreken.

Eenzijds verzoeken wij u om samen met de sector in gesprek te gaan om voor de groep garnalenvissers welke graag door wil gaan, te werken aan een solide toekomstperspectief. Anderzijds roept de sector u in dit kader op om te verkennen welke mogelijkheden er zijn, dan wel gecreëerd kunnen worden, voor een aantrekkelijke, warme saneringsregeling voor de garnalenvisserij, specifiek voor de groep garnalenvissers die gelet op alle onzekerheden en (financiële) onmogelijkheden wensen te stoppen met de beroepsmatige garnalenvisserij.

Wij hebben er het volste vertrouwen in dat de sectorvertegenwoordigers samen met u beiden, alsmede de medewerkers van uw ministerie, tot werkbare oplossingen kunnen komen en gezamenlijk onze garnalenvissers, zowel degenen die willen blijven vissen, als degenen die wensen te stoppen, een solide toekomstperspectief kunnen bieden.

Ik ben bereid om de inhoud van deze brief nader met u te bespreken en mondeling toe te lichten. Ik vertrouw er op u voldoende te hebben geïnformeerd en uw reactie zie ik met vertrouwen tegemoet. Als bijlage stuur ik, voor een snel overzicht, een beeldende schets van de problematiek waar de garnalenvissers mee worstelen.

Hoogachtend,

NEDERLANDSE VISSERSBOND

Drs. Ing. J.K. Nooitgedagt
(voorzitter)

CC: Voorzitter van de Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit